

BÖLÜM TERCİHİ İLE KİŞİLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ: KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ TURİZM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

Arş. Gör. Ümit ŞENGEL*

Arş. Gör. Hüseyin PAMUKÇU**

Doç. Dr. Burhanettin ZENGİN***

Özet:

Yükseköğretim bölüm tercihlerinde pek çok önemli faktörün rol oynadığı bilinmektedir. Turizmin ülkemizdeki öneminin artması bölüm tercihinde turizm eğitimi daha da önemli hale getirmektedir. Bu bağlamda turizm bölümü öğrencilerinin bölüm tercihlerinde kişilik özelliklerinin önemli bir rol oynaması söz konusudur. Bölüm tercihi ile kişilik arasında bir ilişkinin var olup olmadığının tespit edilmesi bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Belirtilen amaç doğrultusunda, "turizm öğrencilerinin bölüm tercihleri ile kişilik arasında ilişki var mıdır" sorusundan hareket edilmiştir. Bu kapsamda ilişkinin ölçülmesi amacıyla korelasyon ve regresyon analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda turizm bölümü öğrencilerinin bölüm tercihleri ile belli kişilik özellikleri arasında pozitif ve orta düzeyli bir ilişki gözlemlenmiştir. Ayrıca bazı kişilik özelliklerinin bölüm tercihi belli oranlarda açıkladıkları sonucuna da varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Bölüm Tercihi, Kişilik, Turizm*

Jel Kodu: I2

* Ar. Gör. Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, S. Yazar,

** Ar. Gör. Kastamonu Üniversitesi, Turizm Fakültesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü, S. Yazar,

*** Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü,

THE RELATIONSHIP BETWEEN DEPARTMENT PREFERENCE AND PERSONALITY: SAMPLE OF KASTAMONU UNIVERSITY FACULTY OF TOURISM

Abstract:

It is known that many important factors have a role in department preferences in higher education. The increasing of tourism's importance in our country makes tourism education more and more significant in department preference. In this regard, personality characteristics are a matter of having a significant role in department preferences of students in tourism department. Determining whether there is a relationship between department preference and personality constitutes the main aim of this research. In accordance with the indicated aim, it is abided by the question "Is there a relationship between department preferences and personality of students in tourism?". Within this scope, correlation and regression analyses are done to measure the relationship. As a result of the analyses, a positive and medium-level relationship between department preferences and certain personality characteristics has been observed. It is also concluded that some personality characteristics expressed the department preferences at certain ratios.

Key Words: *Department Preference, Personality, Tourism*

1. GİRİŞ

Eğitim, tarih boyunca önemini koruyan temel konuların başında gelmektedir. Toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel konularda ileri bir seviyeye ulaşmaları söz konusu toplumların eğitim düzeyleri ile doğrudan veya dolaylı bir şekilde ilişkilidir. Ayrıca toplumların birbirleri ile mukayese edilmeleri gibi kritik konularda da eğitimin rolü azımsanmayacak düzeydedir.

Son 50-60 yıldır dünyada meydana gelen gelişmeler, eğitimde de kendini göstermektedir. Küresel gelişmeler ve globalleşmeye dair yönelimlerin artması eğitimin önemini daha da arttırmaktadır. Bu durum bir yandan eğitimin önemini artırırken, diğer yandan da eğitimin çok yönlü olmasına ve uluslararası bir boyuta ulaşmasına zemin hazırlamaktadır. Özellikle ulusal organizasyonlar ile beraber uluslararası öğrenci değişim programları, eğitimi ülkeler arası hatta kıtalar arası bir kimliğe kavuşturmaktadır.

Eğitimin giderek önemli hale gelmesi, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin bu konuya daha fazla yatırım yapmalarını gerekli kılmaktadır. Bu anlamda Türkiye zaten var olan yükseköğretim kapasitesini, her ile bir üniversite yapmak hedefiyle daha da güçlü hale getirmiştir. Birçok ilde birden fazla olmak üzere Türkiye'nin 81 ilinde üniversiteler mevcuttur. Bu durum sosyo-kültürel etkiler başta olmak üzere önemli derece olumlu etkiler bırakmaktadır. Ancak bu iyimser tablonun yanında, bu durumun belli noktalar için olumsuz sonuçlar doğurabileceği gerçeği de bulunmaktadır. Örneğin nitelikli işgücünün istihdam edilememesi gibi net bir olumsuz durum söz konusudur. Bu durum ülke için hem ekonomik bir kayıp, hem de sosyal, siyasal ve toplumsal denge açısından olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Dolayısı ile sayı olarak artırılan ve güçlü hale gelen üniversitelerin gerek akademik personel gerekse de öğrenci anlamında niteliksel olarak gerekli gelişmeyi göstermelidir.

Üniversitelerde sunulan eğitimin amacına ulaşabilmesi için gerekli olan en önemli faktörlerden bir tanesi bölümlerden mezun olan öğrencilerin istihdam düzeylerinin yükseltilmesidir. Bunun sağlanabilmesi için de öğrencilerin kendi özelliklerine uygun ve ilgi duydukları alanlarla ilgili bölüm tercihleri yapmaları gereklidir. Bu çalışmanın konusunu oluşturan kişilik özellikleri ve bölüm seçimi arasındaki uyumun sağlanması mezuniyet sonrası istihdam oranlarının artmasını beraberinde getirecektir. Bu nedenle kişilik ile uyumlu doğru bölüm tercihinin dikkate alınması hem bireylerin gelecekteki başarıları açısından hem de üniversitelerde sunulan eğitim düzeyinin performansı bakımından önemlidir.

Tüm bölüm tercihlerinde olduğu gibi turizm ile ilgili bölümlerin tercih edilmesinde de bireyin kişilik özellikleri dikkate alınmalıdır. Turizmin özellikle insan ilişkilerinin yoğun olarak yaşandığı bir sektör olması itibarıyla kişilik özellikleri ile meslek arasındaki uyum daha çok önem kazanmaktadır. Bu nedenle insan ilişkilerine daha açık özgüven sahibi, dışadönük yardımsever, özverili, sosyal vb. kişilik özelliklerine sahip bireylerin turizm ile ilgili bölümlere uyum sağlamaları daha kolay olmaktadır.

Bu çalışmanın takip eden bölümlerinin ilki literatür incelemesidir. Burada üniversite bölüm tercihi etkileyen faktörler ve bu faktörler bağlamında kişilik ele alınmıştır. Sonraki bölümde çalışmanın yöntemi detaylı bir şekilde incelenmiştir. Amaçlar, hipotezler, evren, örneklem ve kısıtlara dair değerlendirmeler de aynı bölümde ele alınmaktadır. Dördüncü bölümde analizler sonucu ortaya çıkan bulgular nedenleri ile birlikte açıklanmaktadır. Son olarak da çalışma kapsamındaki sonuçlar değerlendirilerek öneriler ile çalışma tamamlanmıştır.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Günümüz dünyasında bireyin seçeceği bölüm yaşamındaki önemli aşamalardandır. Bölüm seçim kararı, insanın yaşamı boyunca vereceği en önemli kararlardan biri olup, bölüm seçimini bilinçli yapması hem birey hem de ülke geleceği açısından büyük önem taşımaktadır. Çünkü birey verdiği kararlar tüm yaşantısına şekil verecek bir süreci, yaşayacağı çevreyi ve ilişkide bulunacağı insanları da seçmiş olacaktır. Aynı zamanda meslek seçimi, kişinin aile gelirini, geçim tarzını, işini isteyerek yapıp yapmamasını, sorumluluk duygusunu ve mutlu olup olmamasını belirleyecek derecede önemlidir. Bu anlamda insanın yaşam biçiminin de seçimi olarak ifade edilebilecek bölüm seçimi, insan hayatının en önemli dönüm noktalarından birisidir. Bu nedenle, bireyin seçeceği bölüme yönelik doğru bir karar alması, yaşamında mutlu ve başarılı olabilmesinde önemli rol oynamaktadır (Pekkaya ve Çolak, 2013:799).

Bireyler günlük yaşamlarında farklı davranış biçimleri ile kendilerini gösterir ve var olurlar. Dışardan gelen her türlü uyarıcı, bireylerde farklı tepkilere neden olur ve bireyler bunu sürekli geliştirirler. Bu anlamda bireylerin yaşamı çözümlenmesinde ve çalışma yaşamının getirdiği olumsuzlukları aşabilmesinde kişilik faktörü önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü kişilik, bireyin dış dünya ile olan ilişkisini nasıl ve ne şekilde kuracağını belirleyen önemli bir olgudur. Kişilik, bireyin kendi içinden başlayarak ekonomik, sosyal, kültürel, teknolojik çevre ile şekillenmekte, toplumsal yapıda var olan örf, adet, gelenek ve değer yargılarıyla da bireyi sosyal bir dünya ile buluşturmaktadır (Soysal, 2008:4).

Kişilik, bireylerin, tutarlı bir görünüm sergileyen duygu, düşünce ve davranışlarını tanımlayan ve açıklayan bireysel özelliklerdir” (Weinstein, Capitanio ve Gosling 2008: 330). Kişilik; kalıtsal, çevresel, fiziksel, zihinsel ve ruhsal özelliklerle etkileşimli olarak belirginleşen özelliklerin özgün ve tutarlı bir şekilde duygu, düşünce ve davranış kalıbı olarak ortaya çıkmasıdır. Daha sonrasında ortaya çıkan bu kişilik özellikleri bireyi özgün kılmakta ve bireyin yoğunlukla sergilediği davranış olarak benimsenmektedir. Bireyin sergileyebileceği kişilik özellikleri idealist, zeki, pratik, titiz, planlı, kuralcı, dağınık, düzensiz, dikkatli, tuhaf, yumuşak kalpli, anlayışlı, yardımsever, kaba, kırılabilir, stresli, duygusal, karamsar, endişeli, sakin vb. sıfatlarla ifade edilebilir. Bu kadar çok sıfat olduğundan dolayı kişilik kavramının farklı tanımları bulunmaktadır (Özsoy, 2013:7).

Kişilik duygu, düşünce ve davranışlardaki benzerlik ve ayrılıkları oluşturan özelliklerin yanı sıra bireyin, fizyolojik, zihinsel ve ruhsal özellikleri hakkında bilgilerinin tamamıdır (Kutunis, 2003: 52). Kişilik gelişiminde birey, ebeveynlerden akrabalık ilişkilerine karşılaştığı ders hocalarından beraber olduğu arkadaşlarına kadar her ortamda bir şeyler öğrenir. Öğrenilen bu davranış kalıpları ise onun kişiliğinin temel basamağıdır. Sonrasında irdelenen çevre faktörleri kişinin yetenekleri ile birleştiğinde kişi dış ortama karşı bir davranış biçimi geliştirecektir. Bu davranış biçimi ise zamanla oturmakta ve kişi kendi benliğiyle hareket etmeye başlamaktadır.

Kişilik, bir zaman dilimi içindeki davranış türü değildir. Kişilik geçmişin, mevcut zamanın ve geleceğin oluşturduğu bir bütündür. Geçmişin izleri, mevcut zamanın uygulamaları ve geleceğin temel eğilimi kişiliği oluşturmaktadır (Türk ve Helvacı, 2005: 89).

Bölüm tercihindeki temel faktörler; dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal dengesizlik ve deneyime açıklık boyutlarından oluşmaktadır. Dışadönüklük boyutu; canlılık, girişkenlik, sosyal olma, rahatlık, doğallık gibi özelliklerini kapsar. Genel olarak tam aksi durum ifade eden içe dönüklük ise mesafeli olma, ciddiyet, dikkat çekmeme ve yalnızlığı sevme gibi özellikleri içerir. Uyumluluk boyutu; nazik olma, çatışmadan kaçınma, geçimli olma, sakinlik gibi özellikleri içerir. Zıt yönündeki hırçınlık ise insanlara karşı güvensiz, bağımsız, mücadelecı yapıya işaret eder. Sorumluluk boyutunda birçok araştırmacıya göre olumlu tarafında; düzenli, planlı, kararlı ve tedbirli olma özelliklerin bulunduğu, olumsuz tarafında ise esnek, plansız, fevri olma

özelliklerinin bulunduğu kabul edilmiştir. Duygusal dengesizlik boyutu, genel olarak değişken duygusal durumu ifade eder ve hassas, endişeli ve gergin olma gibi özellikleri kapsar. Karşıt uçta ise tutarlı duygusal durum vardır ve kendine güveni olma, sakinlik, engellerle başa çıkmada etkili olma gibi özellikleri içerir. Duygusal dengesizlik boyutu ise olumlu uçta; analitik düşünme, ilgi alanlarının genişliği, yeniliğe açıklık gibi özellikleri kapsar. Diğer uçta ise yeniliğe dirençli olma, ilgi alanlarının sınırlılığı ve geleneksel gibi özellikleri bulunmaktadır (Saltürk, 2008: 165-167).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada turizm bölümü öğrencilerinin bölüm tercihleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. İnsan ilişkilerinin turizmde yoğun şekilde kullanılması da bu çalışmayı önemli hale getirmektedir. Çünkü kişiliğin bölüm tercihi ile ilişkilerinin tespiti bu konuda yol gösterici olabilmektedir. Ayrıca bölüm tercihlerini etkileyen faktörler ile ilgili fazla çalışma mevcut olmasına rağmen, bölüm tercihlerini etkileyen faktörlerden kişilik ile ilgili ve turizm bölüm tercihlerini etkileyen faktörlere yönelik çalışmalarında sınırlı olmasından dolayı, çalışmanın literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

3.2. Araştırmanın Sorusu ve Yöntemi

Çalışmada turizm öğrencilerinin bölüm tercihleri ile kişilikleri arasında ilişki var mıdır? Sorusundan hareket edilmiştir. Bu soruya cevap aramak için çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış ve bu kapsamda veri toplama araçlarından ankete başvurulmuştur. Anketin geliştirilmesi sürecinde detaylı bir literatür taraması yapılmış ve bu kapsamda araştırma sorusuna uygun olduğu için Bilgin (2011)'in çalışmasında faydalanılarak anket formuna son hali verilmiştir.

3.3. Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Kısıtları

Araştırma Türkiye'deki turizm ile ilgili bölümlerde okuyan öğrenciler için genellenmek istenilmekle beraber, çalışmanın evrenini Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde okuyan Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın planlandığı 2 Kasım 2014 tarihinde bölüme kayıtlı 284 öğrenci çalışma evrenini oluşturmaktadır. Çalışma evrenini öğrenci olması, ulaşılabilir olması ve sayı olarak az olması ayrıca bir örneklem hesaplamasına gidilmemesine neden olmuştur. Ancak kayıtlı olmasına rağmen bu öğrencilerden bir kısmının kayıt dondurması, bazı öğrencilerin Erasmus, Mevlana ve Farabi gibi öğrenci değişim programları ile okul dışında olması araştırmanın önemli kısıtları olarak söylenebilir. Bu durum çalışmanın veri toplama süresi için planlanan zamanında bir kısıt olarak ortaya çıkmıştır. Zamanın az olması, bu süre içinde bazı öğrencilere ulaşılmayı güçleştirmiştir. Bütün bu kısıtlar ile birlikte 290 basılmış anketlerden geri dönüş sağlanan 191 anketin 172 tanesi analizlere dâhil edilmiştir. Analizlerin sonuçları bulgular ve sonuç kısımlarında raporlandırılarak değerlendirilmiştir.

Çalışma kapsamında ilk olarak verilerin normal dağılıp dağılmadığına ilişkin analizler yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiğinin saptanması üzerine parametrik testler uygulanarak analizler yapılmıştır. Çalışma neticesinde elde edilen bulgular 3 şekilde analize tabi tutulup tablolar şeklinde verilmiştir.

4. BULGULAR

İlk olarak demografik bulgulara yönelik frekans analizi yapıлып, konu ile ilgili bulgular Tablo 1'de verilmektedir. İkinci aşamada gerek bölüm tercihi, gerekse de kişiliğe yönelik fazla olan ifadeler faktör analizi yapılarak sadeleştirilmiştir. Bu kapsamda ortaya çıkan bulgular da Tablo 2 ve Tablo 3'te verilmektedir. Üçüncü olarak bağımlı- bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenleri etkileme gücünü ortaya koymak için regresyon analizi yapılarak, mevcut bulgular Tablo 4'te verilmektedir. Son olarak ise, kişilik ile bölüm tercihi arasındaki ilişkisini şiddetini ölçmek için korelasyon analizi yapıлып, bulgular Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 1: Demografik Bulgulara Yönelik Frekans Analizi

DEĞİŞKENLER	N	%
Cinsiyet		
Erkek	98	57,0
Kadın	74	43,0

Yaş		
20 ve altı	57	33,1
21-24	106	61,6
25 ve üstü	9	5,2
Üniversiteye Giriş Yılı		
2010 ve öncesi	10	5,8
2011	43	25,0
2012	49	28,5
2013	45	26,2
2014	25	14,5
Babanın Mesleği		
Kamu Çalışanı	43	25
Özel Sektör Çalışanı	53	30,8
Serbest meslek	38	22,1
Diğer	38	22,1
Aile Geliri		
1000 TL'den az	49	28,5
1001-2000	75	43,6
2001-3000	27	15,7
3001-4000	12	7,0
4001 ve üzeri	9	5,2
Baba Eğitim Durumu		
İlköğretim	67	39,0
Ortaöğretim	79	45,9
Yükseköğretim	26	15,1
Anne Eğitim Durumu		
İlköğretim	98	57,0
Ortaöğretim	54	31,4
Yükseköğretim	20	11,6
Toplam	172	100

Demografik bulguların verildiği Tablo 1 incelendiğinde dikkat çekilecek birkaç bulgu görülmektedir. Erkeklerin kadınlardan %15'in üzerinde bir oranla daha fazla oldukları görülmektedir. Katılımcıların önemli bir kısmının 21-24 yaş grubunu oluşturdukları görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin çalışmaya konu olması böyle bir bulgunun en önemli nedenlerinden biri olarak görülebilmektedir. Ailenin gelir durumunda 1001-2000 TL aralığında olanların yoğunlaştığı görülmektedir. Demografik veriler ile ilgili ortaya çıkan son önemli sonuç, öğrencilerin babalarının annelerinin eğitim durumuna kıyasla daha yüksek eğitim seviyesine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 2: Bölüm Tercihine Yönelik Faktör Analizi

Çekicilik ve Bireye Uygunluk	Cr. Alfa 0,882	Art. Ort.	Std. Sapma	Faktör Yüğü
Bölümü seçmemde, zevkli bir meslek oluşu etkilidir.		3,5291	1,36980	,695
Bölümü seçmemde, kişisel özelliklerimle uyumlu bir meslek olması etkilidir.		3,3372	1,27605	,691

Bölümü seçmemde, sevilen bir meslek olması etkilidir.	3,2326	1,27664	,678
Bölümü seçmemde, iş imkânlarının fazlalığı sebebiyle kendimi güvende hissetmem etkilidir.	3,3430	1,22059	,608
Bölümü seçmemde, sektör ile ilgili duyduklarım etkilidir.	3,3081	1,11520	,606
Bölümü seçmemde, yabancı uyruklu insanlarla kolay iletişim kurabilecek olmam etkilidir.	3,5233	1,21132	,579
Bölümü seçmemde, başarıyı ispatlama fırsatları sunması etkilidir.	3,4186	1,20394	,571
Bölümü seçmemde, bütün insanların ihtiyaç duyduğu, önemli bir meslek olması etkilidir	3,2326	1,17154	,526
İş Potansiyeli ve İşin Tanınırlığı	Cr. Alfa 0,827	Art. Ort.	Std. Sapma
Bölümü seçmemde, iş imkânlarının büyük şehirlerde olması etkilidir.	3,4767	1,27253	,778
Bölümü seçmemde, staj süresi boyunca edindiğim bilgiler etkilidir.	3,4128	1,27433	,689
Bölümü seçmemde, piyasada yeterince turizm elemanı olmaması etkilidir.	3,2674	1,23236	,669
Bölümü seçmemde, ülkemizin turizm alanında hızlı bir gelişim göstermesi etkilidir.	3,5349	1,29052	,590
Bölümü seçmemde, özel kurumlarında iş bulma imkânı sunması etkilidir.	3,5058	1,22114	,502
Bölümü seçmemde, çevredeki turizm mesleği mensupları etkilidir.	3,1047	1,22383	,499
Kariyer Fırsatları	Cr. Alfa 0,863	Art. Ort.	Std. Sapma
Bölümü seçmemde, bireysel çalışma imkânlarının olması etkilidir.	3,2674	1,21804	,831
Bölümü seçmemde, iş hayatına erken başlama imkânlarının olması etkilidir.	3,4244	1,23311	,761
Bölümü seçmemde, iş bulma imkânının yüksek oluşu etkilidir.	3,2733	1,29813	,747
Bölümü seçmemde, yüksek kazanç elde edebilecek olmam etkilidir.	3,2442	1,21334	,726
Mesleki İtibar ve İşlevsellik	Cr. Alfa 0,616	Art. Ort.	Std. Sapma
Bölümü seçmemde, kolay bir meslek olması etkilidir.	2,7791	1,24159	,717
Bölümü seçmemde, toplumda itibarlı bir meslek olması etkilidir.	3,0349	1,24673	,662
Bölümü seçmemde, kamu kurumlarında çalışma imkânı olması etkilidir.	3,0233	1,26099	,624
Mesleki Kolaylık	Cr. Alfa 0,739		
Bölümü seçmemde, çalışma saatlerinin uygun olması etkilidir.	2,8314	1,31592	,688
Bölümü seçmemde bıkkınlığa yol açmaması etkilidir.	3,1744	1,17171	,680
Bölümü seçmemde, başka bir mesleğe kolay geçebilme imkânı sunması etkilidir.	2,9360	1,20500	,587
Bölümü seçmemde, sektörün kolay kariyer yapabilme imkânı sunması etkilidir.	3,2151	1,19218	,495

Çalışma kapsamında elde edilen verilerin analiz ve raporlama süreçlerinin daha iyi sonuçlar vermesi için verilere ilişkin ifadelerin sadeleştirilmesine yönelik 2 faktör analizi yapılmıştır. Bunlardan ilki bölüm

tercine yönelik faktör analizidir. Bölüm tercihinine yönelik ifadeler 5 boyut altında birleştirilmiştir. Bu boyutlara ilişkin bilgiler Tablo 2'de verilmektedir. Veri setinin faktör analizine uygun olup olmadığının belirlenebilmesi için KMO değerine (0,865) bakılmıştır. Ayrıca faktör boyutlarının her biri için farklı farklı Chronbach's alpha katsayılarına bakılmıştır. Bu katsayılar söz konusu boyutların güvenilirlik açısından da yeterli olduklarını göstermektedir.

Tablo 3: Kişiliğe Yönelik Faktör Analizi

Özgüven Sahibi	Cr. Alfa 0,926	Art. Ort.	Std. Sapma	Faktör Yüğü
Zeki olduğumu düşünüyorum.		3,7267	1,11910	,815
Kelime hazinem oldukça zengindir.		3,5581	1,13018	,796
Güçlü bir hayal dünyasına sahibim.		3,8256	1,20128	,789
İdealist bir insanım.		3,7151	1,22126	,786
Fikirlerimin mükemmel olduğunu düşünüyorum.		3,4767	1,11583	,775
Düşüncelerimi gerçekleştirmek için zaman harcarım.		3,6512	1,20688	,770
Detayları dikkate alırım.		3,6802	1,25519	,642
Planlı ve programlı çalışırım.		3,6163	1,21076	,596
İşlerimde oldukça titizim.		3,7326	1,20355	,580
Bugünün işini yarına bırakmam.		3,6279	1,18021	,524
Dışadönük	Cr. Alfa 0,928	Art. Ort.	Std. Sapma	Faktör Yüğü
Başkalarının duygularına önem veririm.		3,8023	1,20738	,856
İnsanların duygularını kolaylıkla hissedebilirim.		3,7616	1,18772	,850
Diğer insanlar için zaman harcarım.		3,7500	1,11934	,842
Diğer insanların hislerini anlayabilirim.		3,7500	1,17042	,779
Yumuşak kalpliyim.		3,7151	1,20195	,764
İnsanlarla ilgilenirim.		3,6628	1,18579	,758
Diğer insanların problemleri beni fazlasıyla ilgilendirir.		3,4012	1,18302	,682
Farklı yerlerde farklı insanlarla tanışmaktan hoşlanırım.		3,6977	1,18539	,572
Karamsar	Cr. Alfa 0,842	Art. Ort.	Std. Sapma	Faktör Yüğü
Çok çabuk sarsılıyorum.		2,8198	1,25053	,858
Çok çabuk üzülürüm.		2,9419	1,30992	,807
Karamsar biriyim.		2,6570	1,28136	,766

Her şey için endişelenirim.		2,8256	1,25835	,632
Kolay strese girerim.		3,0233	1,31101	,600
Dağınık	Cr. Alfa 0,857	Art. Ort.	Std. Sapma	Faktör Yüğü
Her şeyi yerli yerine koymayı unuturum.		2,4128	1,31943	,824
Düzensiz çalışırım.		2,3256	1,28365	,821
Dağınık çalışırım.		2,5523	1,33010	,773
Anti-sosyal	Cr. Alfa 0,794	Art. Ort.	Std. Sapma	Faktör Yüğü
Çok az konuşurum.		2,8547	1,28274	,783
Diğer insanlarla çok az ilgilenirim.		2,6163	1,27659	,758
Diğer insanların problemleri beni fazla ilgilendirmez.		2,7500	1,26641	,670
Diğer insanlara kaba davranırım.		2,5233	1,31324	,669
Tutuk	Cr. Alfa 0,728	Art. Ort.	Std. Sapma	Faktör Yüğü
İyi bir hayal dünyam yoktur.		2,3140	1,30462	,785
Pratik bir zekâ yapısına sahip değilim.		2,8779	1,41098	,768
Ana fikirleri anlamakta zorlanırım.		2,4012	1,33184	,700
İçedönük	Cr. Alfa 0,682	Art. Ort.	Std. Sapma	Faktör Yüğü
Ruh halim çok sık değişir.		3,1395	1,37788	,732
Çabuk sinirlenirim.		3,3198	1,38794	,710
Tuhaf biri olduğumu düşünüyorum.		3,0988	1,30970	,593

Faktör analizi ile yapılan ikinci analiz kişiliğe yönelik olarak yapılmıştır. Böylece kişilikle ilgili olan 48 ifade 7 boyut altında Tablo 3'te verilmektedir. Kişilik ile ilgili veri setinin faktör analizine uygun olup olmadığının anlaşılabilmesi için KMO (0,913) analizi yapılmıştır. Ayrıca her boyutun kendi içinde Cronbach's Alpha güvenilirlik testi yapılmış olup, oranlar güvenilirliğe uygun çıkmıştır.

Tablo 4: Bölüm Tercih ve Kişiliğe İlişkin Regresyon Analizi

Bağımsız Değişkenler	Beta	Std. Hata	Std. Beta	t	Anlamlılık	R	Uyarlanmış R ²	F	Anlamlılık (Model)
Özgüven Sahibi	,339	,084	,340	4,037	,000	,263	,232	8,374	,000*
Dışadönük	,231	,080	,215	2,676	,008				
Karamsar	,095	,090	,090	1,004	,317				

Dağınık	,053	,063	,044	,693	,489				
Anti-sosyal	- ,089	,090	-,100	- 1,112	,268				
Tutuk	- ,127	,061	-,107	- 1,744	,083				
İçedönük	- ,027	,082	-,025	-,302	,763				
<i>*p<0,01 düzeyinde anlamlı</i>									
Bağımlı Değişken: Çekicilik ve Bireye Uygunluk									
Bağımsız Değişkenler	Beta	Std. Hata	Std. Beta	t	Anlamlılık	R	Uyarlanmış R ²	F	Anlamlılık (Model)
Özgüven Sahibi	,335	,087	,334	3,850	,000	,213	,179	6,336	,000*
Dışadönük	,233	,083	,215	2,606	,010				
Karamsar	,120	,093	,114	1,226	,222				
Dağınık	,139	,065	,113	1,737	,084				
Anti-sosyal	- ,102	,092	-,114	- 1,240	,217				
Tutuk	,021	,063	,017	,277	,782				
İçedönük	- ,205	,084	-,183	- 2,177	,031				
<i>*p<0,01 düzeyinde anlamlı</i>									
Bağımlı Değişken: İş Potansiyeli ve İşin Tanınırlığı									
Bağımsız Değişkenler	Beta	Std. Hata	Std. Beta	t	Anlamlılık	R	Uyarlanmış R ²	F	Anlamlılık (Model)
Özgüven Sahibi	,341	,097	,377	3,883	,000	,194	,159	5,635	,000*
Dışadönük	,142	,092	,145	1,569	,119				
Karamsar	,080	,104	,084	,807	,421				
Dağınık	,043	,073	,039	,534	,594				

Anti-sosyal	- ,037	,103	-,045	-,439	,661				
Tutuk	- ,157	,071	-,146	- 2,068	,040				
İçedönük	- ,125	,094	-,123	- 1,313	,191				
<i>*p<0,01 düzeyinde anlamlı</i>									
Bağımlı Değişken: Kariyer Fırsatları									
Bağımsız Değişkenler	Beta	Std. Hata	Std. Beta	t	Anlamlılık	R	Uyarlanmış R ²	F	Anlamlılık (Model)
Özgüven Sahibi	- ,058	,095	-,057	-,603	,547	,051	,010	1,257	,275*
Dışadönük	,082	,090	,076	,839	,403				
Karamsar	,117	,101	,110	1,088	,278				
Dağınık	- ,063	,071	-,051	-,721	,472				
Anti-sosyal	,158	,101	,176	1,746	,083				
Tutuk	,036	,069	,030	,432	,666				
İçedönük	- ,104	,092	-,092	- 1,003	,317				
<i>*p<0,01 düzeyinde anlamlı</i>									
Bağımlı Değişken: Mesleki İtibar ve İşlevsellik									
Bağımsız Değişkenler	Beta	Std. Hata	Std. Beta	t	Anlamlılık	R	Uyarlanmış R ²	F	Anlamlılık (Model)
Özgüven Sahibi	,211	,094	,211	2,243	,026	,076	,037	1,937	,067*
Dışadönük	,072	,090	,066	,740	,461				
Karamsar	,076	,101	,073	,721	,472				
Dağınık	,002	,071	,001	,019	,985				
Anti-sosyal	,078	,100	,087	,874	,383				

Tutuk	,041	,069	,035	,506	,614
İçedönük	- ,101	,091	-,090	-,989	,324
* $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı					
Bağımlı Değişken: Mesleki Kolaylık					

Kişilik ile bölüm tercihi arasındaki ilişkinin ölçülmesi için yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo 4'te verilmektedir. Tabloda 5 bağımlı değişken için ayrı ayrı yapılan korelasyon analizi sonuçları aynı Tabloda verilmektedir. İlk olarak bağımlı değişkenlerden mesleki kolaylık ($p=0,067$; $p>0,01$), mesleki itibar ve işlevsellik ($p=0,275$; $p>0,01$) ile kişilik arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Bağımlı değişkenlerden çekicilik, bireye uygunluk ve kişilik ile ilgili bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($p=0,000$; $p<0,01$). Bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonu temsil eden R değerine bakıldığında, bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($R=0,263$). Korelasyona ilişkin Uyarılmış R^2 değeri ise 0,232'dir. Bu oran bağımsız değişkenleri oluşturan kişilikle ilgili 7 boyutun bölüm tercihi ile ilgili çekicilik ve bireye uygunluk üzerinde %23,2 düzeyinde açıklayıcı düzeye sahip olduğunu göstermektedir. Bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilere tek tek bakıldığında ise, bağımsız değişkenlerden özgüvenin %34 ile çekicilik ve bireye uygunluk üzerindeki en yüksek açıklayıcılığa sahip olduğu anlaşılmaktadır ($\beta=0,340$; $p<0,01$). Yedi bağımsız değişken içerisinde çekicilik ve bireye uygunluk üzerinde en yüksek açıklayıcılığa sahip ikinci değişken ise %21,5 ile dışadönüklüktür ($\beta=0,215$; $p<0,01$).

Bağımlı değişkenlerden iş potansiyeli ve işin tanınırlığı ile ilgili korelasyon tablosu kısmına da bakıldığında anlamlı bir ilişkinin varlığından söz etmek gerekmektedir ($p=0,000$; $p<0,01$). Bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonu temsil eden R değerine bakıldığında, bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($R=0,213$). Korelasyona ilişkin Uyarılmış R^2 değeri ise 0,179'dur. Bu oran bağımsız değişkenlerin oluşturan kişilikle ilgili 7 boyutun bölüm tercihi ile ilgili iş potansiyeli ve işin tanınırlığını %17,9 düzeyinde açıkladığını göstermektedir. Bu boyut için bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilere tek tek bakıldığında ise, bağımsız değişkenlerden öz güvenin %33,4 ile çekicilik ve bireye uygunluk üzerindeki en yüksek açıklayıcılığa sahip olduğu anlaşılmaktadır ($\beta=0,334$; $p<0,01$). Yedi bağımsız değişken içerisinde çekicilik ve bireye uygunluk üzerinde en yüksek açıklayıcılığa sahip ikinci değişken ise %21,5 ile dışadönüklüktür ($\beta=0,215$; $p<0,01$).

Son olarak ise, bağımlı değişkenlerden kariyer fırsatlarının kişilik ile ilişkisinde bir anlamlılığa rastlanmaktadır ($p=0,000$; $p<0,01$). Bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonu temsil eden R değerine bakıldığında, bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasında bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($R=0,194$). Korelasyona ilişkin Uyarılmış R^2 değeri ise 0,159'dur. Bu oran bağımsız değişkenlerin oluşturan kişilikle ilgili 7 boyutun bölüm tercihi ile ilgili Kariyer fırsatlarını %17,9 düzeyinde açıkladığını göstermektedir. Bu boyut için bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilere tek tek bakıldığında ise, bağımsız değişkenlerden öz güvenin %37,7 ile çekicilik ve bireye uygunluk üzerindeki en yüksek açıklayıcılığa sahip olduğu görülmektedir. ($\beta=0,334$; $p<0,01$).

Tablo 5: Bölüm tercihi ve Kişiliğe İlişkin Korelasyon Analizi

	Çekicilik ve Bireye Uygunluk	İş Potansiyeli, Tanınırlığı	Kariyer Fırsatları	Mesleki İtibar ve İşlevsellik	Mesleki Kolaylık
Özgüven Sahibi	,454** ,000	,398** ,000	,390** ,000	-,009 ,906	,236** ,002
Dışadönük	,415** ,000	,338** ,000	,303** ,000	,065 ,398	,179* ,019
Karamsar	,060 ,437	,022 ,771	-,016 ,831	,136 ,076	,080 ,297

Dağınık	-,112 ,143	-,018 ,810	-,119 ,118	,000 ,995	-,029 ,703
Anti-sosyal	-,025 ,746	-,013 ,871	-,028 ,711	,182* ,017	,108 ,160
Tutuk	-,121 ,115	,029 ,704	-,155* ,043	,069 ,370	,064 ,407
İçedönük	,138 ,070	,005 ,945	,010 ,895	,020 ,797	,034 ,661

**0,01 düzeyinde anlamlı korelasyon

*0,05 düzeyinde anlamlı korelasyon

Bölüm tercihi ve kişilik boyutları arasındaki ilişki düzeyine yönelik olarak korelasyon analizi yapıp sonuçları Tablo 5'te verilmektedir. Tablo 5 dikkatle incelendiğinde özgüven sahibi kişilik ile çekicilik ve bireye uygunluk boyutları arasında pozitif ve orta dereceli ($r=0,454$) bir ilişkin olduğu görülmektedir. Aynı şekilde özgüven ile İş potansiyeli ve işin tanınırlığı ($r=0,398$) ve kariyer fırsatları ($r=0,390$) arasında pozitif ve orta dereceli bir ilişki varlığından söz etmek gerekmektedir. Ayrıca düşük nispeten düşük olmakla beraber, özgüven ile mesleki kolaylık arasında pozitif bir ilişkinin varlığı da gözlemlenmektedir.

Dışadönüklük ile çekicilik ve bireye uygunluk arasında pozitif ve orta dereceli ($r=0,415$) bir ilişkinin var olduğu Tablo 5'ten anlaşılmaktadır. Bununla beraber dışadönüklük ile iş potansiyeli ve işin tanınırlığı ($r=0,338$) ve kariyer fırsatları ($r=0,303$) arasında %99 güven aralığında ilişkilerin olduğu görülmektedir. Tablo 5'ten anlaşılan ilginç bir bulgu ise %95 güven aralığında da olsa tutuk kişilik ile kariyer fırsatları arasındaki ($r=-0,155$) negatif ve düşük dereceli ilişkidir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bölüm tercihinde bulunurken öğrencilerin belli faktörleri göz önüne aldıkları bu çalışma kapsamında da görülmektedir. Bölümün çekici olması ve kişiye uygun olması önemli tercih nedenlerinden bir tanesi olarak çalışmada tespit edilmiştir. Mezuniyet sonrası iş olanakları ve bu iş olanaklarının toplumca tanınıp bilinmesi diğer bir faktör olarak öne çıkmıştır. Bununla paralel olarak kariyer fırsatları da bölüm tercihi etkilemektedir. Bölüm tercihinde, mezuniyet sonrası yapılacak mesleklerin itibarı ve işlevselliği etkin bir faktör olarak tespit edilmiştir. Son olarak mezuniyet sonrası yapılacak mesleklerin kolaylığı önemli bir faktör olarak görülmüştür.

Bu çalışmada kişilik yedi farklı boyutta ortaya çıkmıştır. Bu faktörlerden özgüven ve dışa dönük olma gibi iki olumlu kişilik özelliğinin yanı sıra, karamsar, dağınık, anti sosyal, tutuk ve içedönük gibi olumsuz kişilik özellikleri de ortaya çıkmıştır. Bölüm tercihi ve kişilik ilişkisine dair analizlerin yapılması her iki alan ile ilgili oluşan boyutlar düzeyinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada genel anlamda kişilik ile bölüm tercih arasındaki korelasyonlarda orta düzeyli bir ilişkinin ($0,3 < r < 0,6$) (Altunışık vd, 2012: 229) var olduğu sonucuna varılmıştır. İlişkiler genellikle olumlu kişilik boyutları ile bölüm tercihleri arasında olmaktadır. Özellikle bireylerin özgüven sahibi olması ve dışadönük olmaları ile bölüm tercihi boyutları arasında açıklayıcılığa sahip olduğu görülmektedir. Regresyon analizlerinde ise bağımlı değişken olan bölüm tercihiyle ilişkili çekicilik ve bireye uygunluk, iş potansiyeli ve işin tanınırlığı ile kariyer fırsatlarının bağımsız değişken olan kişilik boyutları tarafından %23,2, %17,9 ve %15,9 oranında açıklandığı sonucuna varılmıştır.

Bu çalışma, varılan sonuçlar itibarı ile faydalı olacağına inanılarak bazı öneriler verilebilir. Öncelikle benzer konularda araştırma yapmayı düşünen araştırmacılara daha geniş çalışma evreninde çalışmalarını önerilebilir. Konu ile ilgili farklı ülkelerde bölüm tercihi-kişilik ilişkisi yönelik karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir. Bununla beraber üniversite eğitimine başlayacak öğrencilerin bölüm tercihlerinde amaçları ile beraber kişiliklerine uygun bölümleri de seçmeye özen göstermeleri önerilmektedir.

Kaynakça:

- Altunışık, R., Coçkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2012), Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı, Sakarya Kitapevi
- Bilgin, Y. (2011), “Turizmde Lisans Öğrenimi Gören Öğrencilerin Kişilik Özellikleri ve Mesleğe Yönelik Düşünceleri Üzerine Bir Alan Araştırması” *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Özsoy, E. (2013) “A Tipi ve B Tipi Kişilik İle İş Tatmini Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- Kutanis, Ö. R. (2003), “Örgütlerde Davranış Bilimleri (Ders Notları)”, (1. Basım), İstanbul: Avcı Ofset.
- Türk, M. ve Helvacı, B. (2005), “Kişiliğin İşletmelerde İçsel ve Dışsal Müşteri İlişkileri Açısından Önemi” İçinde M. Tikici (Editör), *Örgütsel Davranış Boyutlarından Seçmeler*, ss. 85–126, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Pekkaya, M. ve Çolak, N. (2013). “Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecelerinin AHP İle Belirlenmesi”, *The Journal of Academic Social Science Studies* Volume 6 Issue 2, p. 797-818, Şubat 2013
- Saltürk, M. (2008). *Yönetim Başarısı ve Kişilik*, 1. Basım. Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul
- Weinstein, T. A. R.; Capitanio, J. P. ve Gosling, S. D. (2008). “Personality in Animals”, İçinde O. P. John; R. W. Robins ve L. A. Pervin (Editörler), *Handbook of Personality: Theory and Research* (ss. 328- 350), New York: The Guilford Press